

SUOMALAINEN MIESKENTÄ MUUTOKSESSA (7.9.2012, Säätöalo)

Tomi Timperi
toiminnanjohtaja, Miessakit ry
pääsihteeri, Miesjärjestöjen keskusliitto

Tänään julkaistavasta teoksesta löytyvät artikkelit sekä Miessakit ry:n että Miesjärjestöjen keskusliiton toiminnasta, enkä niihin varsinaisesti tässä puheenvuorossa paneudu. Sen sijaan tuon esille muutaman ajatuksen suomalaisesta mieskentästä tänä päivänä.

Sosiaalipoliittisella mieskentällä on ollut lähihistoriassa kolme merkittävää muutosajankohtaa: 1) sukupuolirooleihin kohdentunut sosiaalinen muutos 1900-luvun jälkipuoliskolla, 2) sosiaalisen miestyön organisoituminen 90-luvun puolivälissä, ja 3) hyvin moniäänisen miesnäkökulman esille nousu 2000-luvulla.

Jaan niin kutsutun mieskentän nyky-yhteiskunnassa kolmeen (toisiinsa vahvasti vaikuttavaan) pääosaan: 1) Miehet itse, 2) Miestyö, ja 3) Tasa-arvotyö. Näistä kolmesta kaksi ensimmäistä muodostavat mieskentän kooltaan ylivoimaisen majoriteetin. Sen sijaa tuo kolmas, joka henkilö- ja organivolyymiltaan on selkeästi pienin, vaikuttaa yllättävän merkittävästi mieskentällä. Siksi olenkin kokenut tärkeäksi toimia myös tällä tasa-arvotyön kentällä, eli vaaliakseni myös noiden kahden ensimmäisen sektorin hyvinvointia.

MIEHET ITSE. Kun puhutaan miehistä itsestään, niin yleisesti ottaen miehet voivat hyvin, pitävät itsestään huolta, ovat aina arvostaneet perheen hyvinvoinnin ykkösasiaksi elämässään, ovat kantaneet vastuunsa ja kantavat edelleen. Yhteiskuntamuutokseen mukautuen. Ehkä olennainen muutos tällä hetkellä on eräänlaisen epävarmuuden lisääntyminen siitä, että saammeko me miehet olla miehiä. Normaaleista, hyvistä ja hyvää tarkoittavista asioista puhutaan hieman varovasti, hyssytellen, tukea etsien. Tarve on olla jotakin, mutta arveluttaa, että saanko olla sitä mitä olen, olenko tehnyt jotain väärää, ehkäpä parempi olla hiljaa... Tällainen itseensä käpertyminen ei ole kenellekään hyväksi, ei miehelle itselleen, ei lähipiirille, ei yhteiskunnalle.

Yhteiskunnassamme on useita mieserityisiä haasteita, joihin meidän mieskentällä toimijoiden pitää löytää ratkaisuja. Selkeimmät konkreettiset haasteet liittyvät miesten hyvinvointiin ja asemaan erokriiseissä, sekä siihen, millä tavalla miehet hyödyntävät julkisia palveluja tai miten niissä miehiä osataan tukea. Kyse ei ole siitä, että miehet olisivat haluttomia tai vähät välittäisivät hyvinvoinnistaan, vaan siitä yksinkertaisesta asiasta, että me vasta kollektiivina opettelemme sanoittamaan hyvinvointitarpeitamme. Nykyään asiat tulee hoituakseen sanoittaa – hyvä niin – ja vain mies voi lähtökohtaisesti sanoittaa sen minkä sisimmissään miehenä tuntee.

MIESTYÖ. Miehiin liittyen yhteiskunnassamme on yhä vahvemmin herätty tekemään monenlaista miestyötä, monenlaisesta lähestymiskulmasta. Kategorisesti jaan ne kahteen; on sellaista miestyötä, jossa mies on omana itsenään ensisijainen tuen ja hyvinvoinnin rakentamisen kohde, ja sitten sellaista, jossa miehen tukemiseen on lähdetty jostain toisesta ensisijaisesta syystä. Tästä ensimmäisestä, mieslähtöisestä lähestymistavasta tärkein esimerkki on Miessakit ry:n toiminta, ja tästä jälkimmäisestä esimerkiksi lastensuojelutyö tai työ- ja perhe-elämän kehittämistyössä tasa-arvopoliittinen isyystyö. Kaikkia edellä mainittuja tarvitaan, ja ennen kaikkea tarvitaan edellä mainittujen yhteistyötä mm. ammatillisen oppimisen ja kokemusvaihdon kautta. Miestyö on tällä saralla muutoksessa juuri nyt, sillä aikaisemmin nämä mainitsemani kaksi kategoriaa toimivat erillään, eivät oikein löytäneet yhteistä hyvää, mutta nykyään yhteistyö on alati syvenevää, ja on aikaansaatu jo lukuisia onnistuneita yhteishankkeita.

TASA-ARVOTYÖ. Tasa-arvotyön saralla, ja siihen linkittyvällä mieskentällä on toistaiseksi vielä eniten eräänlaista epäluottamuksen ilmapiiriä, ehkä vielä poteroitumistakin. Mutta kun vertaan tilannetta parinkymmenen vuoden taakse, ollaan kyllä jo merkittävästi paremmassa tilanteessa. Psykologisesti mies- ja naisasioiden pohtijat jännittävät vielä toisiaan, varmuuden vuoksi pidetään kiinni omasta, mutta nykyään istutaan jo samoissa rakenteissa, yhdessä. Se on kaiken hyvän alku ja juuri, ja olen siitä hyvin iloinen. Vielä kun lopulta vahvistuu sekin ymmärrys, että tasa-arvotyön pitäisi itse asiassa tähdätä hyvinvointiin, niin avot, sitten olemme tehneet historiaa, josta meitä kiitetään.

Tasa-arvopoliittiselle mieskentälle on 2000-luvulla tullut mukaan yhä enemmän myös miesten oikeuksista huolestuneita, monesti nk. yhden asian liikkeitä. Myös vakavan kaltoinkohtelukokemuksen ja epätoivon kautta vihamielisiksi äityneet vaateet ovat nostamassa päätään. Tällaiset ilmiöt kertovat aina ensisijaisesti siitä, että jotakin merkittävää on jäänyt asianmukaisesti huomioimatta, ja siihen tulisi mm. valtiovallan ytimestä lähtien osattava olla aikuisessa suhteessa. On olennaista huomioida, että vaikkakin oikeuksia vaativien liikkeiden viesti on monasti sellaista, ettei se houkuta yhteistyöhön, niin taustalla on jotakin todellista hätää.

MJKL. Kaikesta edellisestä, mutta ehkä kaikkein eniten tuosta tasa-arvokentän joiltain osin huolestuttavastakin tilanteesta johtuen tuli myös ajankohtaiseksi perustaa Miesjärjestöjen keskusliitto kokoamaan ensin miesnäkökulmaista vaikuttamista ja toivottavasti jatkossa myös miestyötä. Yhteiskunnan suhteen orgaani on mielekäs, kun tavoitteeksi eri ministeriöt asettivat, että olisi tärkeätä voida saada kohdennetusti miesnäkökulmaisia lausuntoja. Tällaista asemaa puolitoista vuotta toiminut keskusliitto tavoitteleekin, mutta rakentaminen on väistämättä hidasta. Olennaisinta on, että liitto kokoaa erilähtöistä miesnäkökulmaa, kasvaa keskuudessaan rakentajaksi ja on näin haluttava rakentajakumppani myös yhteiskunnassa.

KOMITEAMIIETINTÖ. Kun aiemmin mainitsin, että tällä hetkellä mies- ja tasa-arvokenttä on hyvin moniääninen, tarkoittaa se usein myös sitä, että kiistellään ja väännetään siitä, kuka tulkitsee minkäkin tilaston oikein, ja onko miehillä ongelmia siinä vai tässä. On tärkeätä, että lähdemme tavoittelemaan irtipääsyä näistä poteromaisista asetelmista. Tarvitsemme laajamittaista kansallista tutkimusta miesten hyvinvointiin ja tasa-arvoisuuteen liittyen. On asetettava kansallinen komitea, joka lähtee ohjaamaan tällaisen tutkimuksen toteuttamista mahdollisimman asenteettomalta ja neutraalilta pohjalta.

HYVYYS. Merkittävin muutos mies- ja tasa-arvokentällä – josta myös olen hyvin iloinen – on se, että mieheys on hiljalleen alettu nähdä hyvänä ja miehet tukemisen arvoisina. Tämä on kaikkein tärkeintä. Kuten aina haluan tärkeimpänä viestinäni esille tuoda, naiset ovat hyviä, ja miehet ovat hyviä, ja he haluavat toisilleen hyvää. Naisten ja miesten toisiaan kunnioittavan kumppanuuskulttuurin vaaliminen tulee olla primääritavoite myös mieskentällä.

KIITOS. Kiitoksia Tasa-arvoasian neuvottelukunnalle ja erityisesti miesjaoston sihteerille Arto Jokiselle tämän merkittävän ja varmasti monilta osin myös haasteellisen työn toteuttamisesta. On mahtavaa, että ennakkoluulottomasti on annettu mahdollisuus moniäänisen miestyön ja -näkökulman tulla esille samoissa kansissa. Näkisin, että kun ymmärrys ja tietoisuus mieserityisyydestä julkaisunkin myötä syvenee, on kyseessä jälleen yksi tärkeä askel miesten hyvinvoinnin vahvistamisessa.